

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erdélyi Újság

Arad, 1933. VII. 21.
II. évf. 21. sz. — 20 lei

TARTALOM:

A gyűlölet. — Táncol a dollár. — Fönn elmossa a határokat a gép, lenn levegőtlenül fuldoklik az ember!... — Rohamsisak kapható könnyű és kényelmes viselet! — Gyularejtvényünk, — értékes ajándék a meglejtőknek. — Csak a női szabók nem panaszkodnak Aradon. — Fekete Mihály levele a pusztuló erdélyi magyar színjátszásról. — A Goldschmidt bank egy leépített tisztviselője feljelentette a vállalatot a pénzügyminisztériumban. — Kiki, ahogy tud... mondja szabad előadásában Sándor bá. — Kritika az aradi közönség mozikritikájáról. — Felsőzados jubileumra készül az aradi Simay-fürdő. — Alkoholmérgezéssel kórházba szállítottak egy tízéves leánykát. — Ahogy a vidéki kiskirályok elképzelik a rikkancsolást. — A gyenge asszony életveszélyes fenyegetése állta természetű lére ellen.

Segesvári szövetgyár
vezérképvisellete:

Vajda Béla

ARAD,
Bul. Regina Maria
Str. Alexandri
No. 1.

Pintér & Co.

tükörgyár és üvegsiszolda. ARAD, Strada IOAN CALVIN 39.

Belga kristály-tükör. — Mindennemű csiszolt üvegek, hajlitott üvegek. — Modern üvegsillárok. — Állandó raktár mindennemű bel- és külföldi üvegekből. — Mélyen leszállított árak!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

A gyűlölet

Irta: Heinrich Mann

Heinrich Mann, a világ-
hírű német író, aki Fran-
ciaországba emigrált, az
alábbi cikket teszi közzé
a „Marianne” című párisi
lapban.

A németországi eseményeket elszenvedve észrevesszük, hogy eddig egyáltalán nem ismertük a gyűlölet tüneményét. Normális körülmények között a civilizált ember embertársainál csak mérsékelt és nagyon viszonylagos gyűlölettel találkozik és ő maga is, tekintettel életpasz-
talatára, úgy érzi, hogy nehezen lenne képes fenntartás nélküli és korlátlan gyűlöletre. Igaz, vannak ellenségeink, tudjuk, de nem tartjuk őket mindenre képeseknek. Vajjon másfelől barátaink mindenre képesek volnának értünk? Azok is, ezek is hozzánk hasonló lények, akik szeretjük, vagy gyűlöljük őket egy bizonyos pontig. Itt aztán győz a szkeptizmusunk és érvényesítheti higiénikus és morális hatását. A féktelen gyűlölet saját ártalmunkra volna és értelmünkhöz méltatlan. Összehasonlítjuk az ellenséget a baráttal és megállapítjuk, hogy végeredményben — emberek.

Sok mindenben kellett tuljutnia annak, aki az *abszolút gyűlöletnek* adja oda magát. Vagy pedig sohasem érte el az emberi és szkeptikus megértőképességet és sohasem volt igazi civilizált lény. És valóban, a németországi győzelmesek pártban *két-féle emberkategóriát* találunk: a *barbárt* és a *civilizáció renegátját*, akinek saját maga ellen irányuló erőfeszítésre volt szüksége ahhoz, hogy visszabarbárosodjon. Föltételezhető, hogy a második csoport legalább is olyan messze megy majd a gyűlöletben, mint az első, akinek nem volt szüksége arra, hogy barbár voltát saját magának bebizonyítsa.

Ismeretes annak a félbemaradt fiatal írónak az esete, aki

jelenleg a német propagandaminiszter állását foglalja el. Tanítványa volt egy zsidó tanárnak, kiváló, sőt ezoterikus kritikusnak, aki a költő *Stefan George* szent köréhez tartozott. De a profán tömeg megvetői némelykor agitátorokká lesznek és akkor, nyilván tévedés folytán, ezt a műveletlen tömeget saját maga ellen izgatják. Olyan egyszerű lett volna hagyni őket, hogy tovább éljenek reményüknek... Mit állított a fiatal, félbemaradt e remény helyére? A gyüleletet, *csupán* a gyüleletet. Mihelyt a nemzeti szocialista pártba belépett, rögtön a legtulzóbb szónokok sorába állott.

Feledve zsidó tanítómesterét, rohamot intézett a zsidó szellem ellen.

Visszaemlékezve írói balszerencséjére, kijelölte a nála tehetségesebb írókat, a nyilvános bosszu áldozatait. Hajdani disztíngvált ezoterikus tanulmányai gyüleletesség tették előtte a tömegideálokat és most hallgatóit a szocialisták üldözésére uszította. A múlt sikertelensége és dongalába állandóan táplálták bosszuvágyó haragját és volt tehetsége azt másoknak is szuggérálni.

Csodáljuk meg Goebbelst, a fiatal és agilis progagandaminisztert, a kényeskedő és finom férfit, aki önakaratából elhagyta a civilizációt, hogy a barbárok uralomrajutásának szentelje magát. Vidám lett azóta ő, aki bizonyára nem volt vidám abban az időben, amikor magas irodalommal foglalkozott. Most hogy jó uton érzi magát, valami fiatalos jókedv serkent ki benne és ez fölfrissítette a stílusát, amely bizonyos népies zamatra és érdekességre tett szert. Ott áll az óriási tömeg előtt, amely hallgatja és követi, rettenetes nagy szájából gyüleletzuhatok ömlenek, — ami azonban nem akadályozza meg abban, hogy néha mosolyogjon is. Mert mosolya is van ám Goebbelsnek, ellenálhatatlanul kedves mosolya, amellyel megnyeri magának a szíveket.

Kétségbeejtő, de tagadhatatlan tény, hogy élükre állított helyzetek és olyan alkalmak, amilyenek évszázadok óta nem kínálkoztak, lehetővé tették, hogy az emberek bizonyos csoportja teljesen felszabadíthatta magát a civilizáció minden kötelme alól és egyesülhessen azokkal, akit e kötelmeket még alig ismerték. Máskülönbén a mai Németország látványa érthetetlen volna. A kevésbé civilizáltak magukban sohasem diadalmaskodhatott volna egy egész előrehaladott szellemi kulturán és az emberi szolidaritás gondolatán alapuló szociális szervezeteken. Ehhez átpártoló renegátok kellettek.

A háborus vereség tanácstalansága, az infláció büne, a krízis és a munkátlanság tették lehetővé azt, hogy Németország a gyülelet országává legyen.

Vegyük ehhez még a nemzeti büszkeséget, anélkül azonban, hogy túl nagy súlyt tulajdonítanánk neki. A büszkeség szorosan benső kapcsolatban van a gyülelettel és nagyon kétes, hogy magában ilyen nagyon tulcsapott volna a mértéken. A köztársaság, bár olykor nacionalista volt, mégis megértette, hogy al-

kalmazkodnia kell az általános béke-óhajtáshoz, a sok megpróbáltatást szenvedett nemzetek gazdasági és erkölcsi megegyezés után való vágyához.

Nem dolgozott mindig teljes erővel e cél érdekében, mert ellenségei felelőssé tették olyan szerződésekért, amelyek rájuk nézve is nyomasztóak voltak. Ebből származott az az ingadozás és erélytelenség, amely a köztársaságot némelykor a teljes nacionalista reakcióba dobta vissza. A jóakarát nem pótolta a hiányzó bátorságot. Emlékszem, mennyire lesujtották Briand-t bizonyos acélsisakos tüntetések. De az akkor még hatalmának teljes birtokában lévő köztársaság engedélyezte őket, aminthogy Hitler gyarapodását és rohamosztágainak növelését is tűrte. Félig erre az oldalra hajolva, elzárkózott, attól a gondolattól, hogy el fog bukni. A köztársaság hívei begyökerezett és polgári módon hittek a törvényességben. Ezért sohasem tudták fölfogni teljesen, hogy mivé fejlődhet a gyűlölet. Látták, hogyan nő és emelkedik körülöttük, Eleget rikácsolták oda nekik és már elég vér folyt, hogy tanuskodjék róla. De ők csak egyre ismételték:

„Majd megunják. Ezek a nemzeti szocialisták egymást fogják fölhalni. És elérkezik majd a nap, amikor a mérsékeltbeknek rész jut a hatalomban és végre megtanulják, hogy mi a felelősség. Mit csinálhatnának ők, amit mi nem csinálunk máris ?“

Ezek a republikánusok az antiszemitizmust elcsépelet és lényegében ártatlan fogásnak tartották és azt hitték, hogy az antimarxizmus főleg a nagyipar szolgálta tőkéből táplálkozik. Be van bizonyítva, hogy alig volt közöttük olyan, aki e'őre látta volna a szocialisták, a zsidóh és a baloldali intellektuelek törvényen kívül való elhelyezést, a koncentrációs táborokat, a zsidó üzletek bojkottálását és a többi önkényes és erőszakos lépést, amely a köztársaság ellenségeinek a hatalomrajutását nyomban követte.

Még mindezek után sem értették meg a köztársaságiak, ha ugyan maradt még ilyen, hogy mi a valódi jelentősége annak a gyűlöletnek, amely őket sujtja. Éspedig azért nem, mert ők voltak a civilizáltabbak és mert nagy szellemi értékeket képviselő és igaz szociális érzékkel bíró férfiak voltak soraikban. A köztársaság rendkívül hálátlan helyzetben, könnyíteni próbálta a nép terheit, mind szociális, mind internacionális téren. Magában egzisztenciájában szünetlenül fenyegetve, mégis, saját kockázatára és veszélyére, a viszonylagos szabadság rezsímjét tartották fenn, mindenestre a *legsabadabbat*, amelyet Németország valaha ismert.

És ettől a köztársaság elpuhult és elgyöngült, végül kiszolgáltatta, föladta saját magát és megromlott. De ez még nem magyarázza meg a gyűlöletet, azt, amelynek mélységét sohasem tudjuk megmérni, nem hibáink, hanem jó tulajdonságaink idézik föl ellenünk. Az embertípus, amely magát nemzeti szocialistának nevezi, nem is azt a köztársaságot gyűlölte, amelyet maga előtt

akkor pénzpancsolást csinált a 19. század nagy, mesterséges devalvációinak mintájára. Amikor azután idáig eljutott és látja az eredményeket, látja, hogy a több munkából nem lesz több kenyér, sőt egyre jobban süllyed a munkásság életszínvonala, megpróbálja a kapitalizmus ellenőrzését, a maximális munkaidő és a minimális munkabér meghatározását.

Ezek Amerikában, a polgári kizsákmányolás hazájának féktelen világában új dolgok. Újak és szokatlanok és Roosevelt ellen fellázad az egész Wall Street, amiért a spekuláció profitjának egy részét megpróbálta visszajuttatni a munkásosztályhoz. Egy már bizonyos. Az a gondolat, hogy inflációval árakat emelni és áremelésen keresztül fogyasztóképeséget gyarapítani lehet, *bukott dolog*, mert a fogyasztóképeség a bérek alacsony szintjénél fogva nemcsak nem emelkedett, de csökkent. Az inflációs kísérlet vége tehát csak egy: az eddiginél még hatalmasabb *krach* lehet.

Közben az amerikai munkásfronton érdekes és nagy-szabású események játszódnak le. Az a munkásság, amely a háború alatt és az azt követő esztendőkből rátarti kispolgársággal zárkózott el osztályhelyzetének felismerése elől és úgy érezte, hogy a konjunktúra aranynapjai örökké fognak tartani, az a munkásság, amelyet a krízis megcibált, megtépett, megalázott, nyomorbasüllyesztett, most az infláció lázas élénkülésében felismeri a maga osztályhelyzetét és megpróbálja, hogy a rendelkezésére álló hatalmi eszközökkel segítsen nyomorúságán.

Sztrájkok özöne szánt végig a csillagos lobogó birodalmán.

Sztrájkolnak a nagy konfekciógyárak munkásai, a vas-kohók izmos emberlégiói, a szénbányák fekete porral bevont dolgozói. Sztrájkolnak a nagyobb darab kenyérért, vagy a régi kenyérért, amely egyre kisebb lesz, mert egyre drágább.

Az „agytröszt“ ezt nem *így* képzelte. Morganék és Rockefellerék sem így képzeltek. Az inflációs amerikai táncnak azonban egy maradandó eredménye mindenesetre lesz: öntudatra ébreszti az amerikai munkást és megtanítja arra, hogy a liberális tőzsde játékon és a professzoros pénzhigitáson túl van valami más és van valami több, ami a bajok gyökerén segíthet: a becsületes, emberséges, igazságos, önzetlen *béke* az egész vonalon.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos
nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvány-
nyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink van-
nak feljogosítva.

Fönn elmossa a határokat a gép, lenn levegőtlenül fuldoklik az ember!...

(Arad). Repülőgépek száguldanak fölöttünk. Valaha csoda volt. Ma már megszokott látvány, még csak fel sem szegjük a fejünket, hogy lássuk a felettünk elsuhanó gépmadarat, a huszadik század emberének di-csőségét.

De szikrázó ivben száguld egyre se-besebben és egyre csodálatosabban a gép-madár, amelyben egyesül az emberi szel-lem, a kételyt pozdorjává zuzó akaraterő és a minden akadályon áttörő bátorság.

Most megint fel kell vetnünk a fejünket a határtalanság felé.

Wiley Post amerikai repülő Newyorkból 26 órai repü-lés után elérte a tempelhofi repülőteret. Csodálatos teljesit-mény! Hóförgetegben az óceán felett, rettentő magasságok-ban küzdve az elemekkel, győzte le az időt és a tért Wiley Post, a levegőnek ez az új hőse.

Newyorktól Berlinig nem sokkal több idő alatt, mint egy nap leforgása, tette meg az utat, hogy másnap reggel már új hódításra induljon. Valamivel reggel 7 óra előtt star-tolt Königsbergben és *hétfő délután 2 óra 20 perckor leszállt Moszkvában.*

Newyork—Berlin—Moszkva = 34 óra!

Ime: a térnek és időnek legyőzetése felé száguld az ember és a gép. Népek, amelyeket valaha esztendőök válasz-tottak el egymástól, ma már napi közelségbe jutnak egy-máshoz. A levegő hősei legyőzik a határokat és távolságokat...

A gép szikrázó ive, mint valami csodálatos szivárvány hajlik a népek felé... de lenn a földön még mindig évszáza-dok szakadékai választják el egymástól a különböző orszá-gokat és népeket.

Kazánokban és motorokban, gépek kerekeiben, az elek-tromos szikrákban liheg, vajudik, zeng és fénylik a jövő. Csak a termelés rendje és az embersorsokat igazgató politi-ka maradt meg ósdiságában s ha mozdul, vissza akarja lők-ni az emberiséget a középkor sötétjébe.

Fönn száguld a masina és lenn — láncra verik az időt. Fönn diadalt zeng a motor, lenn nyög az éhség. Fönn el-mossa a határokat a gép, lenn levegőtlenül fuldoklik az ember, nyakán az autarchia kötelével. Fönn szabadon száguld a szellem terméke, a — gép, lenu nem tud megmozdulni az emberi gondolat a rárakott bilincsektől.

De mégis és csak azért is Newyork—Berlin—Moszkva==: 34 óra! És mégis, csak azért is legyőzetett az óceán, az idő és a tér. És mégis, csak azért is az ember és gép beteljesíti hivatását és a bábeli zürzavar fölött urrá lesz a szárnyaló gondolat, a felszabadított gép és a fölszabadított idő és a föl-szabadított ember...

Rohamsisak kapható

**„könnyű és kényelmes viselet!“
— Gyufarejtvényünk, — értékes
ajándék a megfjtőknek. — Csak
a női szabók nem panaszkod-
nak Aradon**

(Arad.) megszoktuk már, hogy ilyenkor nyáron gyakran találkozunk különböző kirakatokban ezzel a táblával: „Könnyű és kényelmes viselet.“ Főképpen ruhát, cipőt, kalapot kínálnak az időjárás viszonyaihoz alkalmazkodó kereskedők ezzel a ajánlással.

Éppen ezért kissé különösnek találtam, amikor egy játékkereskedő kirakatában vettem észre arra haladtomban ezt a feliratot.

Játékvonatok, hajasbabák, labdaverők nem szoktak sem kényelmes, sem kényelmetlen viselet lenni, megálltam hát, hogy lássam, mit is ajánl ez a tábla. A hiba persze ismét bennem volt, aki abban a naiv hitben ringattam magam, hogy még ma is azok a játékok járnak, amivel harmincegynéhány esztendővel ezelőtt mi nevelődtünk gyerekekké. Egy pillanatra megfeledkeztem arról, hogy nemcsak a ruhakereskedők alkalmazkodnak az időjárás viszonyaihoz, hanem például a játékkereskedők is és a gyerekeket a változott viszonyoknak és változott igényeknek megfelelően látják el játékszerekkel.

„A játék igazodjék az élethez, sőt lehetőleg a nálához“, ez lebeghetett a derék és főképp megdöbbenően őszinte kereskedő szeme előtt, amikor kitette kirakatába a meglepő pontossággal készült papír-masé rohamsisakot, alá pedig a táblát „Könnyű és kényelmes viselet.“ Csak tessék parancsolni, nem kell megijedni, még nem volt olyan élvezetben része, mintha felteszi a rohamsisakot. Gyerekek, ne járjatok rekkenő hőségben abban a csunya szalmakalapban, vagy pláne fedetlen fővel, itt a legkényelmesebb és legkönnyűbb viselet: a rohamsisak. Játszatok csak vele, jobb, ha most megszokjátok, legalább nem lesz ismeretlen annakidején.

De, — bármilyen élelmes és korszerű ez a kereskedő — kissé hiányos a felszerelése. Feltétlenül szükség lenne arra, hogy gázmaszkokat is áruljon, például a következő felirással: „Elegáns és uri viselet.“ Meg azután játék-ciángázt, kifordult játébbeleket, felhasított játékmellkasokat. Mert fő a korszerűség és a gyermekeket az életre kell nevelni. Esetleg a halálra.

AZ ARADI KÖZLÖNY

*Erdély legrégebb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!*

Mindenesetre jó, ha az emberek már hat-nyolc éves korukban megtanulják, milyen „könnyű és kényelmes“ az egész. A rohamsisak, a tank, a lángszorók, a gáztámadás, a tetvek, a vérhas és a pergőtűz. És ha esetleg netán ezek a kedves játékszerek mégsem volnának egészen meggyőzőek, kérdezzék meg azt a tizenhárom milliót, aki ugyan már nincs, de aki mindezt komolyan kipróbálta. Nekik már valóban „könnyű és kényelmes“.

* * *

Mi hiányzik a gyufaskatulyából? No, mi? Aki egy szempillantás alatt felelni tud rá, az legközelebb teli gyufaskatulyát kap a két leiért. Ami nagyon nagy dolog, mert az a legeslegritkább esetben történik meg, hogy a gyufaskatulya teli állapotban kerüljön a mélyen tisztelt fogyasztóközönséghez. Aki arra a másik találós kérdésre is tudna válaszolni, hogy hová lesz a gyufaskatulyából a gyufa, mielőtt két leiért eladnák, egymásután háromszor részesül abban a szerencsében, hogy hiánytalanul teli doboz gyufát kap a trafikban, amikor a teli két leit lefizeti. Senki se higgye, hogy ez jutalomnak kevés vagy jelentéktelen. Szó sincs róla! Azok a dohányos emberek a megmondhatóí, akik naponként vagy kétnaponként kénytelenek egy skatulya gyufát venni és amikor rágyújtanak a friss skatulyából, dühösen konstataálják, hogy — megint üres a doboz. Érdeemes tehát pályázni, nemcsak azért, hogy a szerencsés nyerő végre teli skatulya gyufához jusson. hanem azért is, hogy megtudjuk végre: ki gyujtogatja el a gyufákat és ki fizeteti meg velünk az üres gyufaskatulyákat?

* * *

Valaha ilyenkor nyáron mindenki szebbnek, tisztábbnak, csinosabbnak akart látszani a ragyogó napsütésben. Ilyentájt tele voltak a boltok, szaporán dolgoztak a műhelyek, vidám zsvavajjal teltek meg az uccák, különösen szombat délután mindenki csomagokat szorongatott a hóna alatt és mindenki tudott magának egy-egy boldog pillanatot szerezni. Ma üresek a műhelyek, üresek a gyárak és irodák és üresek — a zsebek. Ma is szívesen vásárolnának az emberek ruhát, ajándékokat, kedves kis meglepetéseket, de nincs miből. És a boltok üresek, az üzleteket nem tölti be az emlékezetes szombat délutáni vásárlás zaja. Még azok se engedhetik meg maguknak a vásárlást, akik dolgoznak, akik állásban vannak, mert nyomoruságos keresetükből nem telik arra, hogy felfrissítsék ruházatukat és ajándékokat vásárolhassanak. Legfeljebb az ócskapiacra mennek ki egy-egy uraságoztól levetett nadrágot vagy kabátot venni. Igaz, hogy a női szabók nem panaszkodhatnak és a hírek szerint alig

győzik a munkát, de az a világ, amelynek még telik arra, hogy asszonyait felöltöztesse a külföldi divatlapok szerint, alig vásárol idehaza valamit, szűkebb pátriájában. A varrónőkre is csupán átalakítási munkákat biznak. A dolgozók széles rétegének asszonyai nem dolgoztatnak a felkapott, divatos pesti vagy bécsi szalónokban. És szívesen megvárnák maguk is a ruhájukat, csak volna miből. Mutatja az általános szegénységet az is, hogy a férfiszabóipar majdnem teljesen munka nélkül áll, hát bizony nagyon, nagyon szegényes ez a nyár is... Százezrek és milliók szenvednek a kacagó, ragyogó napsütésben a szegénység és a munkanélküliség keresztjén...

Fekete Mihály

levele a pusztuló erdélyi magyar színjátszásról

Sárd mezején végig csap a tűz, mérföldekre világít. Marosvásárhelyen az emeletes házak ablakába besüt, a tornadai tetőről éjjel látni a piros ég konturjait, száz és száz kis város, faluk uccáin ujságot lehet olvasni éjjel száz kilométernyi körzetben, úde ez a tűz, ez a csápkodó láng, ez a tomboló világosság-forrás mégis csak szentjános bogárka pislogó szikrája ahhoz, hogy bevilágítson az erdélyi színészet misztikus berkeibe, buja tujákkal árnyékkolt honába. Mély árnyékba, sötét háttérbe vész el, a bizonytalanság homályába lustálkodik az erdélyi színészet jövő problémája.

Halkfényű nevek ostromolják a hajnalt, rekedtszavu, tépett kis kakasok fujják a riadót.

A harang szava késik, az éles bicskát nem nyitja senki, dübörgő ágyu nem szól, a tank nem indul. Kicsi csörgők hangja zörög, csak lélekarangok sikitanak a pusztán végig és temetésre emeli a kalapját az ember. — Pedig jó volna már, de rá állna a kezem és kínálja magát a kalapom, hogy tisztelettel emeljem meg a komoly elhatározás, a győzni kívánó energia előtt, a célra törekvés szívárványának százszi-nü ivboltja alatt.

Sehol a szervezett erő bicepsze nem dagad, sehol egy kéz, amely markolni akar és szorítani is tud. Sehol egy száj, amely beszél, szondák, amely világít.

Mi lesz urak! Mi lesz magyar urak?

Hát igazán befelé kell itt fordítani a magyar színészet nemesi cimerét? Hát igazán suttgó itt már a magyar szó? Bukdácsoló, sánta, béna vánszorgó nyomorék már a magyar Színészet itt?

Csak magunkra vessünk, ha így van. Egyetlen rikácsoló

hang bele ne merjen sipítani az éjszakába, hogy nem magunk vagyunk a bünösök. Ne merjen egyetlen karmos, befelé görbülő ujj a martir koszoru felé nyulni, hogy üres, szörte-len-börtelen koponyáját ékesítse vele. Ne merje senki másra, másokra, politikai rendszerre. elnyomásra háritani azt, ami a mi lustaságunk, aljasságunk, bününk. hibánk, elfajzottsá-gunk, esztelenségünk és a becsületes munkától való iszonyo-dásunk.

Senki nem gátolna bennünket, tisztességes szándékot szivesen fogad itt minden város és minden közönség.

A kolozsvári színház háromhetes brassói szezonya ma-gasabb felkiáltójele és bizonyossága ennek, mint a sárga sárdi lángoszlop, bizonyossága talán annak, hogy ott tüz van.

A legnagyobb konjunktura sem emlékszik szebb vásár-napokra, mint a brassói szezón, — Zsufolt házak lelkes tap-sok köszöntötték a színészeket minden este. Ünnepnapokon három előadásra telt meg a színház. A bucsu vasárnapján délelőtt 11 órakor, háromkor, hatkor, kilenckor szorongott az órjási nézőtéren a közönség.

Tisztességes és jószándéku előadásnak mindenhol van közönsége.

Brassóban az Akárki szabadtéri előadásán, ernyők alatt. zuhogó esőben, helyén marad a közönség és ázva-fázva néz-ték végig a darabot. Csorgott a hajunkon a víz, átázott a né-met nadrág, az angyalok szárnya, mint a csapzott kacsza tolla. A nézőtéren a túll ruhák, a kecses selyem kalapok áztak, de nem libegett a helyéről egy sem.

A könnyes romantika kora támadt fel, szép idők csengety-tyüje szólott ezüstösen a Cenk jószagu tölgyei alatt, a vár-hegy fenyveseiben.

A kolozsvári színház új életre támdt; a zörgő csontokba új élet bizsergett és erei megteltek vérrel, izmok és hus csat-tant rá.

*

Magunkra vessünk, ha elpusztulunk, ha beszárad a hu-sunk, ha el némul a szánk.

Senki se hibás: csak mi. Senkit se lehet felelőssé tenni, csak magunkat.

»Szerderit« r.t.

A R A D

Mindennemü parafadugók, fadu-gók, borászati és pincészeti cik-kekben állandóan
NAGY RAKTÁR.

Bulevardul Carol 63. — (A Banca Naționalăval szemben.)

A Goldschmidt bank

egy leépített tisztviselője feljelentette a vállalatot a pénzügyminisztériumban. Névalírásos beadványában a visszaélések egész sorával vádolja az intézet tulajdonosát. Szigorú vizsgálatot rendeltek el Bukarestből a szenzációs feljelentés ügyében.

(Arad). A közelmúltban előkelő bukaresti ügyvéd utján névalírásos feljelentés érkezett a pénzügyminiszterhez. A feljelentést Aradról küldték és a minisztériumban 111,112

szám alatt iktatták. Ezenkívül hat másolatot küldött a magát teljes névvel megnevező feljelentő oly magasrandu funkcionáriusoknak, akik fontos ügyosztályok élén állnak és a hasonló természetű feljelentések kivizsgálása körül el szoktak járni.

Nem kevesebről van szó, mint arról, hogy egy leépített tisztviselő a pénzügyminisztériumban feljelentette volt munkadóját, az az aradi *Goldschmidt Bank R. T.-ot*, amely tudvalevőleg nemcsak banküzletekkel foglalkozik, hanem ezenkívül szeszgyártást, bor- és pálinkakereskedést is üz. A feljelentő leépített tisztviselő azzal vádolja a bankház főrésztvényesét, illetve tulajdonosát, hogy

üzleti könyveit átírta, feketeszest gyárt és hoz forgalomba, regisztereit meg nem engedett módon vezeti, azokból egész tételeket hagy ki és végül ezzel kapcsolatban több, törvénybe ütköző cselekményt is követ el.

A feljelentő mindezt részletesen és az adatok halmazával hozta a pénzügyminiszter tudomására és arra kérte a minisztériumot, hogy

az ügy kivizsgálására más pénzügyigazgatóságot delegáljon, mert az aradit ebben az ügyben elfoglultnak tartja.

A minisztériumban ezt meg is ígérték a feljelentő üdvéjének és mint értesülünk, már meg is indult a vizsgálat a nagyszabásúnak ígérkező ügyben.

Tehát migint feljelentés egy aradi vállalat ellen és ezt a feljelentést megint leépített alkalmazott adta be, aki nem bujik a névtelenség palástja alá, hanem megnevezi magát, ami azt a látszatot keltheti, hogy a feljelentésnek valami alapja mégis van, mert nem valószínű, hogy valaki normális aggyal kiszolgáltatóná magát, ha nem tudná bizonyítékokkal alátámasztani mindazt, amit feljelentésében állít.

Arad az utóbbi időkben szomorú hírnévre tett szert a hasonló feljelentések terén. Még élénk emlékezetében van Arad közönségének az a feljelentés, amelyet adóeltitkolás címen az Aradról időközben Bucureşti-be helyezett *Lomási* erdőkitermelési r. t. ellen tettek. A feljelentések sorát tulajdonképpen a *Societate Bancară* aradi fiókja ellen adóeltitkolás címen tett feljelentés nyitotta meg, amelynek vizsgálata során kiderült, hogy a feljelentő ebben az esetben is leépitett tisztviselő, nem produkált olyan bizonyítékokat, amelyek kétségtelenül beigazolták volna az adóeltitkolás tényét. Hasonló feljelentést tett ugyanaz a tisztviselő az aradi *Iparosok Hitelszövetkezete* ellen, amelyet a szigorú vizsgálat szintén teljes mértékben rehabilitált. A legutolsó adóeltitkolási ügy *Deutsch Aladár* volt aradi textilnagykereskedő ügye volt, amely az aradi törvényszék felmentő ítéletével végződött, de amely még nincs végérvényesen befejezve. Most pedig a tekintélyes Goldschmidt Bankház ellen élt ezzel a fegyverrel egyik leépitett tisztviselője.

Azelőtt ismeretlenek voltak a hasonló feljelentések. Ezeket csak a mostani áldatlan viszonyoknak lehet betudni. Emberek, akik hosszú ideig odaadással szolgálták munkaadójukat, egyik napról a másikra kenyér nélkül maradnak. Ezek aztán évekig nem tudnak elhelyezkedni és végső elkeseredésükben munkaadójuk ellen fordulnak. A végkielégítés, amelyet a törvény biztosít, hamarosan elfogy, otthon beköszönt a nyomorúság és a volt alkalmazott kivetkőzik emberi formájából. Megszűnik a hála, amiért sokáig ette volt gazdája kenyerét, csak a bizonytalan jövő ijeszti minduntalan és a leépitett embernek már minden mindegy, talán jutalmat is remél, ha esetleg mégis be tudja bizonyítani, hogy volt munkaadója kijátszotta a törvényt. Így születik meg a feljelentés, amely aztán hatóságoknak és bíróságoknak ad hosszú ideig dolgot és a feljelentettnek nemcsak nyugtalanságába, hanem a legtöbb esetben tetemes pénzáldozatába is kerül. Lélektani szempontból meg lehet érteni, ha a végsőig elkeseredett leépitett kenyérkereső, aki a bizonytalan holnapot látja maga előtt, bosszút igyekszik állni azon, akit szerencsétlensége egyedüli okozójának tekint, akiről azt tartja, hogy kapzsiságában igyekezett megszabadulni tőle, csak hogy minél több hasznot vághasson zsebre.

Viszont meg lehet érteni a vállalatokat és kereskedőket is, ha úgy igyekeznek könnyíteni a nap nap után mind súlyosabban rájuk nehezedő közterheken, ahogy tudnak. Azt is meg lehet érteni, hogy a közelmúlt eseményei után a legnagyobb fokú bizalmatlansággal viselkednek alkalmazottaik iránt, akiknek nem engedélyezik a betekintést üzleti tevékenységük szentélyébe. Bizalmatlanságuk már odáig megy, hogy a leépitett alkalmazott helyett még akkor se alkalmaznak új munkatérőt, ha erre szükségük is van.

A mai áldatlan gazdasági viszonyok és a lehetetlen törvények sokszor az okozói, hogy vállalatok és kereskedők oly

helyzetekbe kényszerülnek, amelyeknek elbírálása sokszor a büntető törvénykönyv paragrafusaiba ütközik, de a legtöbb esetben csak oly kihágást képez, amely milliós birságot von maga után.

Mindez szomorú tünete a mai gazdasági viszonyoknak és ránk aradiakra annál szomorubb, hogy éppen

ebben a városban burjánzik a feljelentés a legjobban és Arad ma már hirhedt nevet szerzett ezen a téren.

Szükségesnek tartottuk ennek kihangsúlyozását abból az alkalomból, hogy most a Goldschmidt Bankház van soron. Természetesen nem lehet elébevágni a vizsgálatnak elhamarkodott ítélettel. A vizsgálatnak hivatása eldönteni, vajjon megfelelnek-e a valóságnak azok az adatok és bizonyítékok, amelyekkel a feljelentő alátámasztotta feljelentését? Mi mindenestre figyelemmel kísérjük az ügy minden fordulatát és a vizsgálat minden egyes fázisáról kimerítő és tárgyilagos tudósításban számolunk be olvasóinknak.

* * *

Lapzártakor értesültünk, hogy a feljelentést a napokban Sárbu György dr. aradi ügyvéd az aradi ügyészséghez is beadta, ahol az ügyet Sáracu vizsgálóbírónak osztották ki.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kiki, ahogy tud ...

mondja szabad előadásában Sándor bá'.

(Arad.) A Dácia-kávéház terrasszán az egyik törzsasztalnál vig szalmaözvegyek és még vidámabb aggregények ülnek és vitatkoznak. Miről is vitatkozhatnának? A szerelemről, a csókról és arról, hogyan izlik a csók legjobban, milyen fortélyok a legsikeresebbek a csók-művészet terén. Praktikus csóklvagok és teoretikus csókvitézek szólnak bele a vitába, amely már igen hevessé kezd válni ebben a kánikulai forróságban.

Csendesen kallgatja a vitát az örökvidám dr. Nagy Sándor, az asztaltársaság dédelgetett Sándor bácsija. Sztóikus nyugalommal, filozófushoz illő türelemmel figyeli a vitát, mérlegeli a pro- és kontra érveket. És amikor már mindenki kifogyott az argumentumokból, megszólal Sándor bácsi:

— Szalmát csépeltek, gyerekek. Nem értitek a dolgot. A csókot nem magyarázni kell, hanem érteni kell hozzá. Így mondta ezt valamelyik bölcs. A nevére már nem emlékszem, hiszen annyi van belőle, hogy még én se ismerem valamennyit. Ti itt csak beszéltek, beszéltek és nem ismeritek

a csók lényegét. Ugy látszik, nekem öreg embernek kell elmondanom, hogy voltaképen mi is a csók, hogyan kell csókolni. Nekem kell elmondani, hogyan lehet a leghesebb csókot kierőszakolni. Filozófiai, pszichológiai és biológiai alapon fogom nektek előadni a csók lényegét és azt is megmondom nektek, hol az a pont, ahol a legérzékenyebb a csók iránt a nő. De most nem beszélek, mert egyrészt nagyon meleg van, másrészt nyugtalankodnak az alsósjátékosok, ha nem megyek közülük kibicelni.

Szólt, felállt és bement a kávéház udvarára, ahol az alsósjátékosok diadalordítással fogadték a nagy tréfacsinálót.

Másnap déltán ugyanazok ültek a törzsasztalnál. A téma is ugyanaz volt, mint az előző napon, csak éppen Sándor bácsi hiányzott a társaságból. Egyszerre megjelent Sándor bácsi egy jóképű vidéki atyafi társaságában és bevonult az udvarra. A törzsasztal egyik szalmaözvegy ügyvédtagja megpillantván Sándor bácsit, azt indítványozta, hogy fel kellene kérni az előadás megtartására. Egy másik ügyvéd és a társaság bohémje rögtön küldöttséggé alakultak és felkeresték Sándor bácsit, aki éppen boreladás ügyében tárgyalt a vidéki atyafival. A küldöttség tagjai kellő reverenciával üdvözölték Sándor bácsit, aki mielőtt még elmondhatták volna jövetelük célját, így szólt:

— Tudom, miért jöttök. Ama bizonyos előadás miatt. Ne is tagadjátok. Leolvasom az arcotokról. Rendben van. Meg fogom tartani az előadást. De nem most. Most nem érek rá. Látjátok, hogy el vagyok foglalva. Uram, öcsémnek bort adok el. Ez sokkal fontosabb, mint a tudományos előadás. Majd máskor tartom meg az előadást. Hogy mikor, azt még nem tudom biztosan. Mondjátok meg a fiuknak, hogy

addig is, amíg megtartom előadásomat, kiki csókoljon úgy, ahogy tud.

Szervusztok gyerekek.

És ezzel megint odafordult a vidéki atyafihoz és discsérni kezdte a borát, hogy annál különb bort nem adtak még a Hegyalja szőlői.

A küldöttség tagjai kiszédültek a törzsasztalhoz és elmondták küldetésük eredményét. A szalmaözvegyek és agglegények pedig elkeseredtek az üzenetre, hiszen könnyű Sándor bácsinak üzeni, hogy kiki úgy csókoljon ahogy tud, amikor a csókolás ebben a kutyavilágban sokkal nehezebb, mint a világválság megoldása.

ERDÉLYI HÍRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

Kritika

az aradi közönség mozikritikájáról

(Arad). Ha elgyötörtek a napi gondok, ha elfárasztott a napi robot, elmegyek valamelyik moziba. Igazán mindegy, hogy mit vetitenek: szórakoztató vigjátékot, operettet, oktató filmet vagy irodalmi értékű alkotást. Számomra az a fontos, hogy az a másfél óra, amelyet a mozira szántam, megnyugtasson és szépséggel töltsen meg a lelkeimet. Ha csak öt percig nevetek valamelyik kedves kórikus mókáin, már nem sajnálom azt a néhány leit, amit a belépő jegyért fizettem. Ha ugynevezett kulturfilmeket nézek meg és gyönyörű tájakat, ismeretlen népszokásokat látok, már megéri azt a kevés pénzt, amit fizettem, mert gyarapítottam tudásomat. Ha pedig irodalmi filmet vetitenek, akkor minden percét élvezem a másfélórás előadásnak.

AzC hirtőnj eddig, hogy mindenki így van a mozival. Ki kellett azonban ábrándulnom jóhiszeműségemből. Kiábrándított az aradi közönség, amely megbuktat olyan filmeket, amelyek az egész világon óriási sikert arattak. Elgondolkoztam ezen a jelenségen és arra a konklúzióra jutottam, hogy nem a moziban és nem a filmgyárakban van a hiba, hanem a mi aradi közönségünkben, amely már azzal az előremegfontolt szándékkal megy a moziba, hogy kritizálni fog és jaj annak a darabnak, amely százszázalékosan nem világláger. Csak egy példát említek. A multkoriban az egyik városi moziban *Zangwill* világhírű darabjának, a *Mary Anne*-nak filmváltozatát vetítették a főszerepekben *Jeanett Gaynorral* és *Charles Farrellel*. Mondanom sem kell, hogy a film még talán nagyobb hatást gyakorolt rám, mint annak idején a színpadi munka, ami egyrészt a rendező hatalmas teljesítményének, másrészt a szereplők nagyszerű játékának tudható be. És még se volt az a sikere nálunk, amelyet a világhírű *Zingwill*-darab megérdemel. Vagy legutóbb az *Ariane* *Elisabeth Bergnerrel*, a legnagyobb német színésznővel a címszerepben. Ennél nagyobb alkotást már el sem lehet képzelni. Ahogy *Elisabeth Bergner* sir, ahogy beszél, ahogy a szemével kifejezi a bensejében tomboló érzelmeket, az magasabbrendű műélvezet, az már valóságos élmény. És az aradi közönség mégis hidegen fogadja ezt a remekművet és nem lelkesedett úgy érte, mint ahogy a kontinens minden nagy városának közönsége tette.

Mondom, kutattam az okát ennek a sikertelenségnek és rájöttem, hogy maga a közönség a hibás. Hibás pedig azért, mert minden filmtől megköveteli, hogy világszenzáció, hogy sláger legyen. Az aradi közönség, amely mindig és mindenben tulzottan magasabbrendűt vár és elvár, elfelejti azt, hogy nem minden film, akár szórakoztató, akár oktató, akár irodalmi, világsláger. Nem is lehet. A gyárak csak olykor-olykor hoznak ki grandiózus filmeket. Nem is hozhatnak ki mindig, mert egyrészt nem állnak a megfelelő anyagi eszközök rendelkezésükre, másrészt az időből se futja, kénytelenek tehát másodrendű képeket is készíteni, de ezek is oly precízek és oly nagyszerűek, hogy a legkényesebb izlést is kielégítetik, hiszen a legkiválóbb rendezők és a legnagyobb művészek állnak rendelkezésükre. Persze a közönséget a grandiózus néma filmek tömege kényeztette el. Annak idején ki is lehetett hozni ugynevezett hatalmas alkotásokat, mert sokkal olcsóbbak voltak, mint a hangos film. Ez az elkényeztetés eredményezte azután, hogy a közönség minden hangos filmtől elvárja a hatalmas koncepciót.

Főként áll ez a meghatározás az irodalmi filmekre, amelyeket rendszerint közismert szindarabokból vetítenek a vászonra. Természetesen a színpadról egészen másként hatnak ezek a darabok már az eleven szó erejénél fogva is, de ezt aztán alaposan kipótolja a filmrendező zsenialitása és a külső felvételek pompája. A rendező nemcsak megváltoztatja a darab cselekményének színhelyét, hanem a maga ötletéből is sokat ad és nemzeti darabbá egyékszikry átváltoztatni a művet, mert csak így éri el a gyár azt az anyagi sikert, amelyet egy irodalmi filmtől joggal el is vár.

A tendencia filmgyártás körében már nem a könnyű fajsúly felé tart. A mindenáron való szórakoztató film kora már lejárt és elfoglalta a helyét az a film, amely nemcsak szórakoztat, hanem lelki táplálékot is uyujt a nézőnek és magasabb intellegenciát kíván tőle. Amerikában és ujabban Németországban is már nem gyártanak kizárólag könnyű fajsúlyu filmeket, hanem az irodalmi nivóra helyezik a fősúlyt és a gyárak nem is csalódnak várakozásukban, mert a közönség rajong ezekért a filmekért. És rajong a közönség a nyugati országokban az egzótikus képekért és légi felvételekért is, amelyeket nálunk érthetetlen okból fitymálva szoktak megnézni, ha egyáltalában megnézik őket.

De az aradi közönség már az operettekben is nagyon válogatós. Ha nem kimondottan világhírű operettszínészek játszák a főszerepeket, vagy nem nagymárkájú zeneszerzők jegyzi a zenét, hát akkor az aradi közönség számára az nem százszázalékos filmoperett. Pedig ezekben is nagyszerű színészek játszanak, ezeknek a zenéjét is kiváló muzsikások komponálják, hiszen a filmgyárak úgy a szereplők, mint a zeneszerzők közül a legjobbakat választják ki, ami érthető is, mert üzletet akarnak csinálni.

A magam részéről kénytelen vagyok levonni azt a kon-

zekvenciát, hogy az aradi közönség, amely a színház tekintetében mindig igen válogatós volt és a legtöbbször alapítanul. most a mozival szemben is tulságos igényekkel lép fel, amiért hetetlen és teljesen indokolatlan. Főként indokolatlan a mozisokkal szemben, akik kénytelenek olyan filmet elfogadni, amilyent kapnak, pedig ők is szeretnék, ha műsorukon állandóan világláger szerepelne.

A moziba tehát ne azzal az előre eltökélt szándékkal ülünk be, hogy most kritizálni fogunk és lerántjuk a sárga földig a filmet, ha nem világláger, hanem elégedünk meg azzal, ha — bár tíz percre is — kevés pénzért felvidul a lelkünk, gyönyörködik a szemünk, nemesedik az izlésünk és gyarapodik a tudásunk.

(k. j.)

Félszázados

jubileumra készül az aradi Simay-fürdő

(Arad.) Egy város kulturájához szorosan hozzátartozik az is, hogy milyen egészségügyi intézmények vannak benne. Aradnak ebben a tekintetben nagy előnye az erdélyi városokkal szemben, hogy olyan fürdője van,

amelyet bizonyára nem egy romániai nagyváros is megintyélhetne. Ez a fürdő a valamikor országos hírnevének örvendő Simay-féle gőzfürdő, amely a közeljövőben ünnepli fennállásának ötvenedik évfordulóját.

A Simay-gőzfürdőt néhai Simay István, 48-as honvédfőhadnagy alapította. Az akkori monarchiában az aradi gőzfürdő volt az első, amely modernségével megközelítette a nyugati államok hasonló köztisztasági intézményeit. Az aradi gőzfürdő megelőzte a budai Rudas- és Császár-fürdőket is. Megnyitása országos esemény volt, amelyre lejöttek Budapestről miniszterek is és a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak Simay Istvánnak, hogy ilyen nagy-szerűen berendezett fürdővel ajándékozta meg városát.

Azóta a Simay-fürdő rendkívül sokat fejlődött, alig lehet ráismerni a régi intézményre. Legutóbb kibővült a hidrotériapi berendezéssel, megnyílt hatalmas uszómedencéje és a mostani tulajdonos, Simay Aladár, az uszómedence tetején megnyitotta a nap- és légfürdőt is.

A jubiláris évfordulót csendben akarta megülni a fürdő tulajdonosa. Mi azonban kötelességünknek tartjuk, hogy ezt a nevezetes dátumot a közönség tudomására hozzuk annál is inkább, mert a Simay-féle gőzfürdő a város egyik legkiválóbb közegészségügyi intézménye, amely immár félszázada szolgálja a közönség érdekeit. A gőzfürdő jubileumáról tudomást kell szerezniök a hatóságoknak is, hogy méltó kezet adjanak az ünnepségnek.

Alkoholmérgezéssel

kórházba szállítottak egy tízéves leánykát. — Egy állami tisztviselő és egy mézáros pofonmérkőzése: 1—10. — Lökötésen elcsuszott bihari zsenri

(Nagyvárad.) A görög szinpadok sorstragédiáit, tudjuk, egy magasröptű nép lelkének pesszimizmusa hozta létre: az a hit, hogy az emberi sors magasabb erők ellenálhatatlan hatása alatt áll. Korunk pesszimizmusa hasonlít ehhez, ha nem is olyan magas röptű. Az egyének és a népek a ma szinpadán vajmi vegyesen állják nehéz szerepüket. Nézzük meg ebből a szempontból, hogy sors-e vagy csak eset a „szürke napi esemény“ a két külvárosi leányka alkoholos tragédiája? két kis nővér. Az egyiket, a tízévest, holtészegen szedték össze a járókelők. A kórházban térítették eszméletre. A kisebbik, a nyolcéves, olcsóbban szabadult a kocsmából, ahová az édesapjuk vitte őket mulatozó társaságához, amelyeket a gyermekeket leittatta. A család elindult a lejtőn lefelé, amikor félév előtt édesanyjuk meghalt. Az apa lelki egyensúlya attól fogva felbomlott, ivott és szeretőit hazavitte kislányai mellé. A hatóság az erkölcsi veszély állapotába jutott gyermekeket most apjuktól elvette, hátra van még a büntető eljárás és az „ügy“ véget is ér. Kellett e ennek így történnie? Az egyének és a népek értéke, életrevalósága sokkal inkább kerül próbára a bajok, ma viszontagságok, mintsem a derűs napok során. Aki elveszti fejét, a szívét, önbizalmát és a magasabb célt, amint vihar zug körülötte, aki fél az akarat áldozatától, az egyén és a hit áldozatától a közösség iránt, amikor azé a megmaradás, a jövő, aki pesszimizmus nélkül a sors élére állíthatja az öntudatos áldozatot, — esetével a sorstragédia gyászfátyolát teríti szét. Gyász — gyászra: ez az, amit nap mint nap látunk, mert az emberek és a népek még nem találták meg az egyenes utat a békés boldogság felé. Kevés az a tanítás, hogy ne adj alkoholt a gyermeknek, — légy ember.

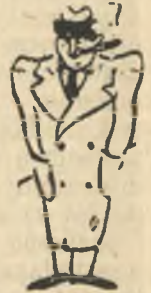
Néha, kis városokban, furcsán szórakoznak az emberek. Bolond dolgokat csinálnak, mintha valami piszkálná őket, hogy azt a bizonyos ájult kánikulai csendet, az eseménytelen lomha napok cammogását valami bizarr gesztussai még jobban felhevítsék, emlékeztessé tegyék. Az egyik mellékcáiban zajlott le legutóbb ilyen furcsa történet. Kilépett egy fiatalember az egyik kisebb étterem ajtaján és félrekapott kalappal, kissé dülöngélve, de igen hetykén és füttyörészve lépkedett

végig az uccán. Végül megállott a járda közepén és megkezdte szórakozását. Ez abból állott, hogy minden arra menő férfinak — enyhén szólva — meglegyintette az arcát. A hatalmas termetű fiatalember — állami tisztviselő — már vagy négyszer ismételezte meg ezt a szórakoztató cselekedetet, anélkül, hogy a sértettek ellentámadásba mentek volna át. Végül jött egy mészáros, ismert erős ember. Ekkor már a különös módon szórakozó fiatalembert tisztos távolból többen bámulták és kíváncsian várták az eredményét a mészárossal való találkozásnak. Hogy vajjon meg meri-e őtet is ütni. A fiatalember merete, a mészárost is pofonvágtá. Ezuttal azonban az egy pofon után kettő következett, amelyet gyors egymásutánban lemért a mészáros. Valószínűleg többet is adott volna, de már nem lehetett, mert a szórakozó fiatalember hangtalanul leesett a kövezetre és eszméletlenül elterült. Nem is tért magához, amíg be nem vitték a kórházba és ott fel nem élesztették. Hát így szórakoznak nálunk az emberek, — már aki — néha ágaskodik a virtus. Természetesen csak azoknál, akiknek — úgy látszik — nincsen egyéb gondjuk és ráérnek az ilyen szórakozásokra.

* *

A törvényszék elé került legutóbb egy férfi több rendbeli lótolvajlásért. Ez a lóköti nem tolvajjá keseredett nincstelen földműves vagy hasonló volt, hanem ugynevezett előkelő ember. Kutyabőrös, pecsétgyűrűs zsentriivadék, akinek apja több száz hold prima föld tulajdonosa volt, ő azonban már lókötéssel kereste meg a kenyerét. A védője már régebben kérte elmeállapotának a megvizsgálását, mert — amint mondotta — lehetetlen, hogy valaki, aki ilyen család sarja, ép ésszel lókötéssel foglalkozzék. Meg is vizsgálták az elmeállapotát és megállapították róla, hogy nem bolond. Más baja van, az urhatnámság nevű betegség gyötri, amelynek tüneteit jól ismerjük nemcsak a történelemből, hanem egyéb tapasztalatokból is. Ez a duhaj, boros, lakomázó, hetykélkedő, agarászó, semmittevő urhatnámság sok földbirtokot vitt már el és sok keserves átkát nyögi még ma is a dolgozó nép. Igen, ezek az urak életcéljuknak a mulatozást a pénzfecsérelést tekintették és legfőbb törekvésük többnyire abban merült ki, hogy valami híres leccet csináljanak, hogy minél eszeveszettebbül prédálják el azt a pénzt és vagyonát, amelyet mások kerestek meg számukra keserves verejtékezéssel. A vádlottat egyébként a törvényszéki orvosszakértő a következőkben jellemezte: „Ez az ember épeszü, érettségizett, de mégis úgy ír, mint egy negyedik elemista és a legegyszerűbb számtani műveleteket sem tudja. Huszárönkéntes volt, a társadalmi etikét minden szabályát pontosan tudja, de egyebet nem is tud“. Találó kép a lókötivé züllött bihari zsentriről, akit egyébként a törvényszék börtönbüntetésre ítelt.

Ahogy a vidéki kiskirályok

**elképzelik a rikkancsolást. — Zse-
niális művészeket köröznek a rend-
őrhatóságok**

(Arad.) A rikkancsok és a lapkihordók láthatjuk ezt minden nagyvárosban — a leghidegebb télen és a legforróbb nyárban egy rohannak végig az uccákon, mint ha az életük függne egy lap eladásától s halálosan elfáradnak amikorra munkájukat elvégezték.

A vidéki kis városokban, ugylátszik, ez másképpen van. Ott a lapok a maguk lábán mászkálnak az előfizetőkhez és a vevőkhez s a lapterjesztő ott hon ül a szobájában a trónszéken és szép nyugodtan renyheségre szokik. Az egyik közeli városka főszolgabírója így képzei el a lapterjesztés műveletét. Pedig jó lett volna, ha mielőtt kiadja sületlen végzését, legalább egy napra megpróbálta volna, mit jelent néhány tucat lap terjesztésének a munkája.

A szóban forgó lapterjesztő egy csomó napi és időszi ujság terjesztésére kért engedélyt. A főszolgabíró azonban egy idejéltmult rendeletre való hivatkozással a kérelmet elutasította azzal az indoklással, hogy „mint testileg és szelle-

mileg teljesen egészséges munkabíró fiatalember megélhetését élethivatása körében, mint mezőgazdasági munkás, mindenkor biztosítani tudja. Kérését képtelen családtagja nincsen. Kérelméből azt is következtetem, hogy könnyű természetű foglalkozással szeretné kenyerét megkeresni. Minthogy teljesen egészséges embernek ez a foglalkozás élethivatása nem lehet, mert *csak a renyheségre szoktatja, ezért a kérelmet elutasítom*“.

Hát bizony illenék, hogy ezek a vidéken vitézkedő kisistenek legalább a rendeleteket megtanulják. Az idézet rendelet ugyanis csak azt mondja, hogy az igazolmányok elnyerésénél a hatóság „előnyben köteles részesíteni azokat, akik a háboruban szenvedétsérülés vagy betegség folytán bekövetkezett rokkantság, valamint aggkor vagy szerencsétlenség következtében beállott munkaképtelenség miatt megélhetésüket más munkával biztosítani nem tudják“.

Nos, a főszolgabíró ur indoklásából nem tűnik ki az, hogy akadt volna olyan kérelmező, akit az elutasítással szemben előnyben kellett volna részesíteni. Ha pedig ilyen nem akadt, akkor a főbíró ur visszaélt hi-

Hotel Dacia

lehetőlegjobb kávéházával és éttermével Arad legjobb közönségének találkozóhelye
Glausius-jazz!

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

VOJTEK
gyógyszertárban

vatalos hatalmával, mert semmi joza nem volt arra, hogy az engedélyt megtagadja.

Büntetésül azt kellene kiszabni rá, hogy néhány esztendeig hirlapterjesztéssel foglalkozzék, mert akkor legalább megtanulná, hogy a főbirói hivatalnak pláne olyan betöltése, mint amilyennek ő adja bizonyosságát, sokkal inkább szoktat a renyhésegre, mint a hirlapterjesztés.

* * *

Kezük nem markolhatja melegre a szerszám nyelét, teremő kedvük nem feszülhet meg az alkotás

lázában, a szemük előtt felizzó elképzeléseiket nem válósíthatják meg. Tervek hamvadnak el bennük önemésztő méddőségben, lendületek hanyatlanak le, mielőtt megkezdhették volna pályájukat és az agyukat kintző képzelések megmaradnak kihivetetlen és értéktelen fantáziálsnak. Képességük olyan hinta, amelyet a munkaalkalom nem lódit meg, hogy a tespedésből eredmény szület-hessen.

Lebontásra került ipartelepek, rozsdásodó gépek, kiadatlanul porosodó műhelyek, elnéptelenedett irodák és lehu-

zott redőnyü üzletek rajzolód-nak föl mögöttük. Az az irtózaatos mennyiségű nemzetgazdasági érték, amely nemzedékek eszméléseiben és az izmok feszülő akarásában viszszaonhatatlanul parlagon maradt, olyan hiány, amelyet nemzedékek nem tudnak majd pótolni.

De a tevékenység vágya nem tud elmerülni tespedt semmittevésben. A kéz, amely bizony huzná és vonná a vonalakat a mérnöki irodában, mely remekké formálná a rézkarcot, színezné a tervet, nekigörnyed egy darab papirosnak és szabad kezzel, a mesterségbeli tudás bravurjával megrajzolta — a hamis ezerlejeseket és a dollárokat a részletek olyan pontosságával, hogy a pénzkezelésben jártas bankpénztáros is eredetinek tartja, a színezés árnyalatainak olyan hü visszaadásával, hogy a hamis bankókat valódiaknak fogadják el. Egy rendőrtisztviselő mondta nekünk, hogy ezeket a hamistásokat a zseniális rajzolótehetség nagy munkával, hosszas vesződséggel teremtette meg, mert az eredetiket munkával nem tudta megszerezni. Láttunk néhány hamisítványt a rendőrségen és most keresik a hatóságok a nyomoruság és a munkanélküliség homályában meghuzódó művészt, a kallódó értéket.

JÉGELŐFIZETÉS

és rendelés a legelőnyösebb

REUSZ

jégyárban

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 33. Telefon 141.

Mindennemü füszer-és csemegeárúk

legjobb minőségben, legolcsóbbah

ÉLES

füszer- és csemegeüzletében.

Hirdessen

az

„Erdélyi Élet“-ben

Agyvelő az aszfalton

(Arad.) Délelőtt 10 óra. Az uccákon jönnek-mennek az emberek. A legtöbb csak lézengő. Olyan, akinek nincs semmi dolga, csak megáll a kirakatok előtt, nézi a cipőket, az olcsó ruhákat, kalapokat és a nagy tábla mogyorós csokoládét, amelyet mindössze 5 leiért adnak. A legtöbbnek azonban öt lei sincs a zsebében.

Emeletes házat tataroznak az egyik mellékutcában. A járókelők óvatosan kikerülik az állványokat, ilyen helyen már sok szerencsétlenség történt, az embernek könnyen a fejére eshetik egy téglá. Két munkás az autóbuzsmegállónál álldogál, onnan nézi a házat, az állványokat és a dolgozó embereket, az állványon járó pallért, a falat tisztító festőmunkásokat és azt a két embert, akik odafönt, az épület legtetején a kiemelkedő disz bádogablaka előtt ülve dolgoznak. Az egyik idősebb ember, a másik fiatal tanonc. Az öreg munka közben mesél a tanoncnak, hogy mennyi volt valamikor egy szakmunkás órábére, mennyivel több mint mostanság. És kicsit erősebben üt a kalapáccsal, kicsit erősebben és izgatottabban, mert erre a redukált munkabérre, a feleségére és a leányára gondol. És ami évek óta nem fordult vele elő, eltéveszti a kalapácsütést, balkeze mutatóujjára csap hátrahököl és — vége...

Lent az autóbuzsmegállónál még ott áll a két munkás, és arról beszélgetnek, hogyha aprópénzért is, de jó annak, aki dolgozik. A sarki reklámozslapon kiragasztott moziplakátokat gyermekek nézik, a sarki gyümölcsárus éppen eladott egy negyed kiló cseresznyét öt leiért, amikor borzasztó csattanással lehullott egy élet a magas háztetőről, egy becsületes munkásember, akinek felesége, gyermeke és talán nyolc lei órábére volt. A feje nagyot koppant, egy darab agyveleje rácsapódott a ház falára, az állványokra, vére szétfröcscsent az arrajáró ruhájára, az ujságárus ujságjaira és talán még a stanicliba csomagolt negyed kiló cseresznyének is jutott belőle.

Az ájult emberroncsot — amíg kijöttek a mentők, letakarták vastag, barna csomagoló papírral, csak az egyik lába látszott ki a papír alól, olcsó, fekete cipője, amelyet az ócs-

— Hogyan fogadják Ducáék a nemzeti parasztpárt demonstratív gyűléseit?

Az elefánt megszomjazik és a Nilus partjára megy vizet inni. Ormányát bedugja a vízbe és issza a hűs vizet. Egyszerre csak ott terem egy krokodil és leharapja az elefánt ormányát. Az elefánt felüti a fejét és indignálódva mondja:

— Hast e Witz.

kapicson vett és amelynek a talpa már lyukas volt. És egy agyvelő darabka marad ki a papír alól, agyának egy darabja, talán éppen az, amelyben annyiszor megforgatta, hogy hogyan lehet megélni és családot eltartani a nyolc lej órábérből. A járókelők megborzadva fordultak félre és még a rendőrök arcán is látszott az iszonyodás. A borzalmas, a vádoló, a kiáltó agyvelődarabra senki sem tudott ránézni.

A sulyosan sérült munkás felesége és leánya ott jajveszékelt az uccán. A közelben laktak, egy ismerősük percek alatt értesítette őket a bajról. Az emberek összecsoportosultak. „Mit történt? — kérdezték egymástól. Egy munkás szerencsétlenül járt, leesett a tetőről — mondták. És az asszony jajgatott és a gyerek sirt: és mindezt nyolc lei órábérért!”

Aztán kijöttek a mentők. Beemelték a kocsiba. Az agyveleje ott maradt a papíron. Aztán a bizottság megállapította, hogy a munkás maga okozta a szerencsétlenséget, mert nem használta azt a kötelet, amelyet a háztétön végzett munka közben a derekára kellett volna kötnie.

Csak azt nézték, hogy a kötél nem volt a derekán. A gondjaiba, a gondolataiba, a munkahelyéről leszédült ember agyvelejébe nem nézték. Attól ott lent az aszfalton is borzadva fordultak el...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A gyenge asszony

életveszélyes fenyegetése atléta termetű férje ellen. — Egy fagyaltos a kánikula első áldozata.

(*Temesvár.*) A nő elég sovány és elég kicsi, ellenben a férfi hatalmas, vállas, szőke ember. Törvényszéki tárgyalás. A sértett férfi egy ismert kereskedő. A nő a felesége, illetve a volt felesége és a vád ellene életveszélyes fenyegetés a volt férj feljelentése szerint.

— Nem lehetne ezt az ügyet békésen elintézni? — kérdi a bíró.

Nem hiszem — felelte a nő energikusan. Aztán elmondotta, hogy február 15-én a Lloyd-soron haladt, amikor szembe találta magát volt férjével és annak barátnőjével.

— Olyan sértő megjegyzést tett rám, hogy azt egyetlen uriasszony sem hagyta volna megtorlatlanul, tehát inzultáltam — jelentette ki a vádlott nő pirosló arccal.

— Minden ok nélkül rámtámadt és többször megütött — erősítette meg a férj, a sértett.

— Kénytelen voltam azonnal elégtételt venni — folytatta az asszony.

— Már amennyire csekély erőmtől tellett — tette hozzá.

— Azt mondotta, hogy végez velem — folytatta a volt férj panaszosan.

Egymással szembenállanak: a széles, vállas, hatalmas természetű férfi és a karcsu, filigrán asszony.

— Amikor a férjem volt, otthon nagy legény volt, most meg úgy elszaladt, mint egy gyermek, pedig nem is volt nálam semmi — mondotta az asszony megvetően.

— Kérem szigorú megbüntetését, hogy tanulja meg, hogyan kell rendesen viselkedni, — folytatta a férfi.

A törvényszék felmentette az asszonyt. A viszonyokat és az erőkülönbséget tekintve, nem lehetett komoly életveszedelemtől szó — állapította meg a bíróság.

Az asszony még visszanezelt az ajtóból sokatjelentően, gunyosan a férjira.

✱

Napjaink legtöbbet emlegetett hőségének, a szakadatlan esőzés előidézésével vádolt Medárdnak egyed uralkodása megszűnésének napján, amikor a kőrengetegbe zárt emberekre ráterpeszkedett a kánikula hősege, megkezdődött az aszfalt olvadása és a járókelők már a kabátjukat is levetették, sőt minden divatködexre fittyet hányva, legtöbbször a gal-lért és a nyakkendőt is otthonhagyták. Az ernyesztő, forró napsütés közben örömet csak a ritkán mozduló szellő jelentett, no meg az, hogy egy idősebb uccai cukrász, minden járókelőnek to-lókocsijáról ingyen osztogatta a fagyialtot, sőt katonás tisztel-géssel meg is köszönte, ha elfogadták tőle a vaniliás, málnás, mogyorós és csokoládés hűsítőt az ostyával együtt. Gyors népszerűsége tett szert a cukrász, aki körül nagy csődület támadt és teljes lett volna az ucca öröme, ha a csoporto-sulás szemet nem szurt volna a rendőrnek, aki csakhamar megállapította, hogy — elmebeteggel van dolga. A szegény cukrászt beszállították a kórház elmeosztályára.

— **Miért kapnak egyes generálinspektorok a jól dotált pozíciókon kívül jövedelmező mellékpozíciókat is?**

A hitközség asszonyai szombat délután vidám traccsó-lásra gyűlnek össze.

Egyszer csak megjelenik köztük a sámesz és így szól:

— Tudják-e az asszonyságok, hogy egy literes üveg-ből hogyan lehet úgy kivenni egy kuglit, hogy az üveg ne törjön el és a kugli is egészségesben maradjon?

— Nem tudjuk.

— Na, aki tudni akarja, adjon nekem öt leit.

Miután mindenki tudni akarja, mindnyájan adnak neki öt leit és aztán megkérdik:

— Na, hogy lehet kivenni?

— A sámesz mosolyog és így szól:

— Én is adok magamnak öt leit, mert én is tudni akarom.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Rome Express

Nincsen ember, akiben tudatosan, vagy tudat alatt nem élne nagy tömeg kalandvágya. Mindenkinek vannak pillanatai legalább, amikor szeretné otthagyni megszokott környezetét és menne, utazna ismeretlen tájak felé, hogy olyan eseményeket éljen át, amiket hétköznapi életében sohasem tapasztalhat. Idegen környezet, titokzatos férfiak, bűbajos nők, szembeszállás váratlan történésekkel, meglepő fordulatok, ez az, amit minden ember szeretne kipróbálni, amire mindenki vágyódik.

Már a kora gyermekkorban Robinsonok szeretnünk volna lenni, azután a mitológia hőseivel küzdöttünk ellenségek és szörnyetegek ellen, később May Károllyal portyáztunk Amerika ősrenegetegeiben és a végtelen preriken indiánokkal harcoltunk. Alig van ember, aki ha vonatba száll, ne gondolna rá, hogy most valami érdekes kaland történhetik vele. Az élet azonban legtöbb ember számára úgy alakul, hogy hétköznapi egyformaságban kell leélnie és vissza kell fojtani magában minden kalandvágyat. A ki nem élt vágyak pedig mindig rombolólag hatnak a lélekre. Ezeknek káros hatását csak úgy lehet eliminálni, hogy képzeletben legalább átéljük azokat a kalandokat, amikhez a valóság nem juttathat hozzá. Ez az oka a kalandorregények nagy népszerűségének.

A kalandorregény legszórakoztatóbb műfaj és a legalkalmasabb arra, hogy mindennapi életünk gondjait feledtesse velünk. Ott ragadja meg képzelőtehetségünket, ahol legkönnyebben hozzáférhető és viszi magával egy ismeretlen idegen, de vágyott világba. Fordulatos cselekménye nem ad időt arra, hogy kizökkenjünk a hangulatból és olyan események részesévé tesz, amikre mindig vágyódtunk. Fokozott mértékben áll ez a kalandorfilmekre, melyek kevesebbé a fantáziát, ennél fogva nagyobb tömegeket képesek magukkal ragadni. Nem mindenkinek adódott képzelőtehetség és ezek még nehezebben tudják kiélni tudat alatti kalandvágyukat. Ilyenekből lesznek a bűnözők, ha nem találunk más módot arra, hogy kalandokat éljenek át. A mozi nem segíti elő a bűnöző hajlamokat, ellenkezőleg sok esetben levezeti azokat. Ezért hasznos társadalmilag, hogy kalandorfilmeket mutatnak be, ez adta meg az ilyen darabok létjogosultságát, azonkívül, hogy a közönség módfelett szereti is a kalandorjátékokat.

A német filmgyártás legújabb kalandorfilmje, a Rome Express irodalmi és művészi eszközökkel dolgozta fel a kalandos témát, melynek fordulatai olyan változatosak, hogy

tartalmát ismertetni ugyyszólván lehetetlen. A cselekmény nagyrésze a világ egyik legszebb luxusvonalán a Páris—Roma között közlekedő expresszen történik, ahol a legcsodálatosabb események játszódnak le egy férfi és egy asszony körül. A néző olyan izgalmas eseménysorozatba kerül, hogy alig jut lélekzethez száguldó menetében. Száguld az express és száguldva rohan a cselekmény is ismeretlen és váratlan kifejlés felé.

A film főszerepét Conrad Veidt játsza, akit még nem láttunk hasonló alakításban, de aki itt épügy megállja helyét, mint a történelmi drámák komor hangulatában. Conrad Veidt érdekes és titokzatos, mint amilyen érdekesek és titokzatosak azok a történesek, amelyek körülötte lejátszódnak. Minden póz és hatásvadászat nélkül illeszkedik bele a kiváló művész az ujszerű környezetbe és olyan valószínűvé teszi a legfantasztikusabb fordulatokat is, mintha nem is történhetnének másképpen. Partnere Esther Ralston bámulatosan szép és titokzatosan asszonyos. Az eleven szfinksz Mindenki szeretné megfejteni, de csak egy embernek sikerül. Kellemes hangja és párducos mozgása egyenesen predesztinálja ezt a színésznőt ilyen szerepekre. A rendezés elsőrendű, bár nem tolakszik előtérbe egyetlen pillanatra sem és maguk természetességükben hagyja hatni a cselekmények lüktető változatosságait. A film a téli szezonnak is dicsőségére vált volna.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A császárnő

ibolyái

(V I O L E T A)

Rachel Meller

**világhírű énekes, zenés
színműve az aradvárosi
mozik legközelebbi
műsora. — A filmreme-
kek gyöngysorozatának
legértékesebb szeme ez
a tökéletes alkotás!!**

Az aranyzsakzefon

Hans Albers „Szivrabló“ című jazz-filmje.

A cím talán nem is annyira az új hangosfilmre, mint annak főszereplőjére, Hans Albersre jellemző. Mert ma talán nincs férfi Európában, aki annyi nőnek lenne az ideálja aki annyi asszonyszívet birt volna elrabolni, mint a daliás hamburgi színész. És hódításait ezzel a legújabb szerepével még csak szaporítani fogja, mert olyasmit csinál, amit eddig nem igen láttunk tőle.

Hans Alberset sokféle maszkban látta már a publikum. Kezdve a *Liliom* vörösstrafos trikójától, sokféle kosztümöt öltött magára. Tengerészkapitány volt a *Montecarlo bombázásában*, detektív az *Üldözőben*, hotelportás a *Diadalmas férfiben*, Grock ruháját viselte a *Quickben*, a pilóta bőrkosztümjét az *F. P. 1.*-ben. Most legújabb filmjében, az *Aranyzsakzefonban* (Szivrabló) egy jazzband élén fogadja majd a tapsokat, fehér frakkban, fekete frakkban, ahogy jobban tetszik. És közben a cowboykosztümről sem feledkezik meg — mert az is lesz rajta.

Hans Albers jazz-táncos ebben a filmben. És miután a tehetséges ember bármibe fog, azt jól csinálja, Hans Albers táncosi mivoltában is ugyancsak megállja a helyét. A jazz zenekaroknak nagyon erős konkurenciájuk támadt. A legnépszerűbb jazz zenekarok egyike, a világhírű *Weintraub-Synkopators* új dirigensét kapott. Persze csak filmen, mert az új dirigens ő, — Hans Albers.

A film meséje nagyon kedves és pompás alkalmakkal szolgál a vidámságra, táncra, muzsikára, slágerek felvonultatására. Egy versenyről van ugyanis szó, melyben jazzbandek küzdenek egymással az első díjért, egy aranyzsakzefonért. Az egyik zenekar karmestere Albers, egy másiké Luise Rainer. Az aranyzsakzefonhoz maga Albers juttatja vetélytársnőjét, de cserébe ezért megkapja szerelmét. A vetítő vásznon azonban mindez nem következik el ilyen könnyen és simán. Sok bonyodalmon esnek át hőseink és sokat pompásan muzsikálnak, meg tancolnak hozzá. Szenzációs a szakzefonnal, bandzsóval remekül bánó „20 bécsi lány“. Ezek nemcsak szépek, hanem briliáns muzsikások is valamennyien.

A bemutató — mint Berlinből jelentették — elképzelhetetlen sikerrel járt és az előadás végén frenetikus tapsal köszöntötte a közönség a jelenvolt főszereplőket. „*Igazi jazz-film*“... ahogy a berlini kritika megállapította. „Hans Albers szerepe irják a lapok — játéokban, énekekben, táncban, ötletekben annyira elegáns, annyira mai, annyira ritmikus, mint maga a muzsika, amelyet dirigál. Hogy ez a zene jó, az igazán természetes, hiszen maga Robert Stolz, Walter Jurmann komponálták.

A gyár, amely ezt a filmet előállította, nem takarékoskodott a költségekkel, — a legdrágább varieté számok egész

sora vonul fel az érdekes mese keretében. A film zene-számai pedig a berlini bemutató után egy csapásra népszerűek lettek s azóta minden állomásról közvetítik.

Hans Albers ezzel az alakításával növelte újból népszerű szerepeinek számát, ebben a minden pillanatában mai levegőjü legujabb filmben, melynek romániai sikere előreláthatólag sem maradhat el.

Fodor Gyula, az Aradmegyei takarékpénztár vezérigazgatója nyugalomba vonul. Fodor Gyula, az Aradmegyei takarékpénztár vezérigazgatója szakadatlan munkában eltöltött negyvenöt éves szolgálat után megmásíthatatlan elhatározásából — egészségi okokból — nyugalomba vonul.

A nyugalomba vonuló vezérigazgató, aki tanulmányának elvégzése után lépett az intézet szolgálatába, ernyedetlen munkásságával, konservatív üzleti elveivel, szeplőtlen jellemével s puritan egyéniségével szerezte meg nemcsak az intézet részvényeseinek és ügyfeleinek, de a nagyközönségnek is az osztatlan bizalmát, kartársainak tiszteletét és becsülését.

Saját erejéből fokról-fokra emelkedve, több mint másfél évtizeden át töltötte be a vezérigazgatói tiszteletét és vezette a legváltásosabb viszonyok között is biztos kézzel az intézetet, amelynek érdekeit önzetlenül, mindenképp fölé helyezte.

Fodor Gyula vezérigazgató nem vonul vissza teljesen a pénzügyi és közéleti szerepléstől, amennyiben mint az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatósági tagja, — gazdag tapasztalatait s elismert szaktudását továbbra is az intézetnek szenteli, melynek irányításában ezúttal is élénk tevékenységet fog kifejteni s hathatós befolyást gyakorolni.

Utódjául az igazgatóság Fodor Gyula évek óta odaadó munkatársát, az intézet közbecsülésben álló eddigi ügyvezető-igazgatóját, Tauszk Jenőt nevezte ki, aki az intézetet szintén a régi tradíciókon nyugvó konservatív szellemben fogja tovább vezetni.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Nyári öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **A R A D, Színházépület.**

— A „REGGEL” —

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy
ha valaki előfizetni akar,
ha valakinek címváltozása van,
ha nem kapja a lapot,
ha a kézbesítő körül panasza van:
 forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara 1.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

Divatáruháza Arad, Strada Bratianu (Weitzer-János-uca) 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdenságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

M i n d e n n e m ű könyvkötészeti

munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, díszes és praktikus kivitelben.

A. MIHALOVICIU

A r a d, Kultur-palota.

Kiváló minőségű tölgy és müton szárított bükk **parketta** előnyös árban Kornis Testvérek r.t.-nál
 Arad Strada Alexandri 1. — Volt Salacz-uca — Telefon 501.

Tavaszi angol és francia divatlapok megérkeztek a „REVÜ” SZALONBA

C S O N T

elsőrendü uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad